

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІНДУКТОРА ІНТЕРФЕРОНУ АМІКСИНУ В КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ХЛАМІДІЙНОЇ ІНФЕКЦІЇ

Інститут дерматології та венерології АМН України

Хламідійна інфекція являє собою досить різноманітну групу хвороб (більше 20), спричинених представниками *Chlamydiales*. Її значення в інфекційній патології людини визначається тривалим персистуючим перебігом, при якому поступово розвиваються багатоголишеві ураження систем і органів, і їх медико-соціальними наслідками [8; 14].

Хламідійні інфекції характеризуються тим, що, з одного боку, збудник є внутрішньоклітинною бактерією з «атиповими» властивостями, здатною спричинити імунопатологічні порушення, а з другого — інфекція перебігає на фоні зниження імунологічної реактивності населення. Виходячи із сучасного уявлення про патогенез хламідіозу як інфекції з хронічним перебігом і схильністю до персистенції, зрозуміла необхідність імунотропного лікування як важливого компонента комплексної терапії. У більшості випадків антибіотик пригнічує розмноження хламідій, але кінцева їхня елімінація з організму є результатом діяльності факторів імунітету. Ось чому на фоні пригніченої імунореактивності дієтиотропних препаратів може бути недостатньо ефективною. Очевидно, що оптимальний клінічний ефект досягається тільки за наявності синергізму в дії захисних сил організму й антимікробних лікарських засобів.

При зараженні хламідіозом першою клітиною, що вступає в боротьбу зі збудником, є тканинний макрофаг. Він по-

глинає і перетравлює хламідії, представляючи їхні антигенні пептиди Т- і В-клітинам і ініціюючи тим самим розвиток клітинної та гуморальної відповіді. При цьому макрофаг виділяє цитокіни, що активують фактори неспецифічної резистентності — нейтрофіли, моноцити/макрофаги, НК-клітини, а також діють на Т- і В-лімфоцити, включаючи специфічну імунну відповідь. Таким чином, макрофаги й інші антигенпредставляючі клітини першими ініціюють розвиток неспецифічної резистентності та специфічного імунітету при хламідіозі. Тому для активації протихламідійного імунітету показані засоби, що впливають на клітини моноцитарно-макрофагальної системи. Елімінація хламідій з організму здійснюється, в остаточному підсумку, за допомогою клітин фагоцитарної системи. Тому препаратами вибору при лікуванні хронічних хламідійних інфекцій можуть бути індуктори інтерферонів, що впливають на макрофаги. Індуктори інтерферонів призначають у комплексній терапії одночасно з антибіотиками.

Інтерферони мають здатність інгібувати внутрішньоклітинне розмноження хламідій. Беручи участь в імунних реакціях організму, інтерферони стимулюють неспецифічну цитотоксичність імуноцитів і, крім того, спричиняють експресію молекул HLA у тих популяціях клітин, які, як правило, не експресують ці антигени. У свою чергу, це може стати при-

чиною посилення автоімунної відповіді організму. При використанні індукторів інтерферону такої небезпеки немає, оскільки синтез інтерферонів контролюється механізмами, що забезпечують захист організму від надлишку інтерферону.

Тілорон — дигідрохлорид 2,7-біс[2-(діетиламіно)етокси]-флуоренон-9 — пероральний синтетичний індуктор ендогенного α -, β - і γ -інтерферону, що продукується імунокомпетентними клітинами [9; 12] (рисунок). Тілорон уперше був синтезований у США. Експериментальні дані про противірусну й інтерфероніндукуючу дію тілорону, його активність у відношенні деяких онковірусів стимулювали дослідження властивостей цього імуномодулятора [12]. У середині 70-х років тілорон був синтезований в Україні й дістав назву аміксин [9]. Була встановлена його висока імуномодулювальна активність. За даними деяких авторів, аміксин має здатність включати синтез інтерферонів у певних популяціях клітин і органів, що в деяких випадках дає переваги перед поліклональною стимуляцією імуноцитів екзогенними інтерферонами. Максимальні рівні інтерферону зареєстровані в кишечнику і печінці. У легенях і нирках рівень синтезу інтерферону залишається низьким. Аміксин індукує синтез інтерферону в лейкоцитах людини. Він не індукує синтез інтерферону в культурах фібробластів і В-клітин. Головними продуцентами інтерферону у від-

повідь на введення тілорону є клітини епітелію кишечника, гепатоцити, Т-лімфоцити і гранулоцити. Характерною рисою протизапальної дії аміксину є відсутність впливу на простагландин-синтетазу активність [3].

Аміксин інгібує лізосомальні ферменти, відповідальні за розщеплення глікозаміногліканів, і збільшує активність протеїнкінази в клітинах. Він є інгібітором зворотної транскриптази, що обумовлює протівірусний ефект. Виявлено посилення перекисного окиснення ліпідів у тимоцитах під впливом аміксину і зниження такого в спленоцитах, макрофагах і гепатоцитах. Показано, що аміксин знижує вміст цитохрому Р-450 й інгібує активність монооксигеназ печінки. Під впливом аміксину поліпшується перебіг запального процесу, активуються макрофаги, збільшується кількість протизапальних цитокінів, підвищується секреція лізосомальних ферментів. У експериментах *in vitro* аміксин інгібував ферменти, субстратом яких служила ДНК: ДНК-полімераза, топоізомераза, зворотну транскриптазу. Висловлено припущення про те, що препарат може індукувати проліферацію цитолітичних лімфоцитів так само, як ІЛ-2 [3; 10].

Для медичного застосування аміксин випускається у ви-

гляді таблеток по 0,125 г. При хронічних запальних процесах хламідійної етіології деякі автори рекомендують призначати аміксин одночасно з антибактеріальною терапією по 0,25 г на добу протягом 2 діб, потім по 0,125 г через 48 год протягом 4 тиж [1; 3; 5; 6; 7].

Матеріали та методи дослідження

Аміксин був призначений 26 хворим на хронічний хламідіоз усередину за такою методикою: перший день — 250 мг (2 таблетки), другий день — 125 мг (1 таблетка), потім по 125 мг (1 таблетка) 1 раз на три дні. Як етіотропну терапію хворі одержували доксицикліну моногідрат (докси-М) по 0,3 г на добу протягом 15 днів. Середній вік пацієнтів становив 32 роки; чоловіків було 12, жінок — 14. Давність захворювання — від 3 міс до 5 років. У чоловіків був підгострий уретрит, уретро-простатит; у жінок — цервіцит і аднексит. Аналізували такі показники:

— клінічну і мікробіологічну ефективність лікування хламідійної інфекції (розвиток клінічних проявів через тиждень і санація організму від *S. trachomatis* через 6 тиж після закінчення лікування);

— переносимість лікування (відсоток токсико-алергійних реакцій на підставі об'єктивних і суб'єктивних ознак).

Лабораторну діагностику і контроль вилікковності статевої інфекції, спричиненої *Chlamydia trachomatis*, проводили за допомогою реакції прямої імуофлуоресценції та полімеразної ланцюгової реакції. Використовувалися тест-системи «Ниармедик плюс» і «Вектор-Бест» (Росія). У сумнівних випадках проводилося діагностичне виділення хламідій у культурі клітин L-929 [8].

Результати дослідження та їх обговорення

Протягом усього курсу лікування аміксин відрізнявся доброю переносимістю без побічних явищ. Клінічний ефект (зникнення клінічних проявів — болі, сверблячки, виділень із геніталій) спостерігався в 25 (96,2±3,8 %) хворих. Клінічні прояви зберігалися в однієї жінки. Інтенсивність їх істотно ослабла. Мікробіологічний ефект лікування відзначений у 24 (92,3±5,2 %) хворих. У двох пацієнтів (чоловіка і жінки) були знову виявлені хламідії всіма методами. Хворі заперечували статеві зносини після лікування. У чоловіка зберігалися також клінічні прояви.

Цитокіни, що виділяються клітинами імунної системи, відіграють важливу роль у патогенезі хламідійної інфекції. Як відомо, CD4+ Т-лімфоцити розвиваються в дві функціонально різні, але взаємно регульовані субпопуляції, що продукують різний набір цитокінів. Т_{H1}-лімфоцити виробляють ІЛ-2, ІFN-γ і лімфотоксин. Т_{H2}-лімфоцити синтезують ІЛ-4, ІЛ-5, ІЛ-6, ІЛ-10 і ІЛ-13. Диференціюванню Т_{H1}-клітин сприяють інтерлейкін макрофагів ІЛ-12 і гамма-інтерферон ІFN-γ. У свою чергу, ІЛ-4 гальмує утворення Т_{H1}-лімфоцитів. Для формування Т_{H2}-клітин необхідні ІЛ-4 і ІЛ-10, а ІFN-γ і ІЛ-12 пригнічують цей процес. Таким чином, при застосуванні аміксину, що діє на дані

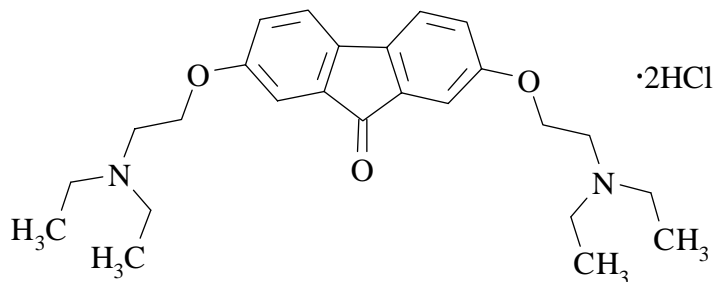

Рисунок. Структурна формула тілорону (аміксину) — дигідрохлорид 2,7-біс[2-(діетиламіно)етокси]флуоренон-9

Ефективність пов'язана з наявністю в молекулі планарної трициклічної структури. Аміксин — пероральний синтетичний індуктор ендогенного α-, β-, і γ-інтерферону, що виробляється епітелієм кишечника, гепатоцитами, Т-лімфоцитами і гранулоцитами

цитокіни, між субпопуляціями T_{H1} - і T_{H2} -клітин забезпечується реципрокна взаємодія.

Дослідження показали, що ріст хламідій пригнічується інтерфероном [13]. Клітини, інфіковані хламідіями, продукують інтерферони гамма і бета (IFN- γ і IFN- β), а також значну кількість інших хемокінів і цитокінів, включаючи інтерлейкіни (IL) 8, 6, 1 β , колоніестимулювальний фактор гранулоцитів і макрофагів (GM-CSF) і GRO- α [2; 13]. При вагінальному зараженні мишей, у яких відсутні рецептори до IFN- γ , сероваром D C. *trachomatis*, спостерігалася T_{H1} -клітинна відповідь, однак гамма-інтерферон не міг справити пригнічувальної дії на хламідійну інфекцію, оскільки були відсутні необхідні клітинні рецептори. Порівняно з «дикими» мишами лінії C57BL, у мишей з дефіцитом рецепторів до IFN- γ спостерігалася більш тяжка висхідна інфекція, що перебігала довготривало [11].

Висновки

Таким чином, включення індуктором інтерферону аміксину в лікувальний комплекс при хронічній хламідійній інфекції патогенетично обґрунтоване. Результати попередніх клінічних досліджень показали доб-

ру переносимість аміксину в комплексі з антибіотиками і досить високу ефективність при лікуванні хронічної хламідійної інфекції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амиксин в комплексной терапии урогенитального хламидиоза и рецидивирующего генитального герпеса / Э. А. Баткаев, А. В. Гаврилова, А. В. Тышкевич и др. — М.: РМАПО, 2000. — 46 с.
2. Аналіз імунної системи у хворих на хронічний сечостатевий хламідіоз / О. Ф. Возіанов, В. В. Ващенко, В. Є. Дряньська та ін. // Журн. дерматол. и венерологии. — 2002. — № 1 (15). — С. 3-7.
3. Андронаті С. А. Амиксин: Опыт применения в клинической практике: Рекомендации для врачей / Нац. акад. наук Украины. — Одесса, 2003. — 39 с.
4. Бочкарев Е. Г., Сергеев Ю. В. Оценка эффективности лечения хламидийной инфекции с применением амиксина методами лабораторной диагностики / 7-й Рос. конгр. «Человек и лекарство». — М., 2000. — С. 295.
5. Галян С. П. Индуктор эндогенных интерферонов амиксин в терапии инфекционных болезней // Провизор. — 2002. — № 6. — С. 41-42.
6. Диагностика и лечение инфекций женских половых органов: Метод. рекомендации / В. Н. Запорожан, Н. Н. Рожковская, И. З. Гладчук и др. — Одесса: Одес. гос. мед. ун-т, 2003. — 36 с.
7. Ковалева Л. Н. Амиксин в терапии урогенитального хламидиоза // Иммунология та алергологія. — 2001. — № 1. — С. 86-87.
8. Мавров И. И. Половые болезни. М.: АСТ-ПРЕСС, 2002. — 752 с.

9. Про синтез 2,7-біс[2-(діетиламіно)етокси]флуоренону-9 / О. В. Богатський, А. І. Грень, Л. О. Литвинова, Г. В. Лемпарт // Доп. АН УРСР, 1976. — Т. Б, № 7. — С. 610-611.

10. Effects of the immunomodulator tilorone on the acetylation of 2-amino-fluorene and DNA-2-aminofluorene adducts in the rats / J. G. Chung, H. L. Chang, C. C. Yeh et al. // Anticancer Res. — 2000. — Vol. 20, N 1A. — P. 467-473.

11. Genital tract infection with Chlamydia trachomatis fails to induce protective immunity in gamma interferon receptor-deficient mice despite a strong local immunoglobulin A response / M. Johansson, K. Schon, M. Ward and N. Lycke // Infect. Immun. — 1997. — Vol. 65. — P. 1032-1044.

12. Kruger R. F., Jochimura S. Antiviral activity of bis-DEAE-fluorenone, an oral interferon inducer // Fed. Proc. — 1970. — Vol. 29, N 2. — P. 635-638.

13. Rasmussen S. J. Chlamydial immunology // Curr. Opin. Infect. Dis.; 1998. — Vol. 11. — P. 37-41.

14. Schachter J. Infection and Disease Epidemiology // Chlamydia: intracellular biology, pathogenesis, and immunity / Ed. by Richard S. Stephens. — American Society for Microbiology, Washington, DC, 1999. — Chapt. 6. — P. 139-169.

УДК 616.972.614:616.972-085

Г. І. Мавров, Г. П. Чінов

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІНДУКТОРА ІНТЕРФЕРОНУ АМІКСИНУ В КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ХЛАМІДІЙНОЇ ІНФЕКЦІЇ

Аміксин знайшов широке застосування при вірусних інфекціях. При лікуванні хламідіозу аміксин призначають обов'язково разом з антибіотиками. Аміксин було призначено 26 хворим на хронічний статевий хламідіоз за стандартною методикою. Одночасно хворим було надано доксицикліну моногідрат (докси-М). Протягом усього курсу лікування хворі переносили препарати добре, без побічних ефектів. Клінічний ефект (зникання симптомів захворювання) спостерігався у 25 (96,2 $\pm$ 3,8%) хворих. Мікробіологічний ефект (елімінація *C. trachomatis*) — у 24 (92,3 $\pm$ 5,2%) хворих. Таким чином, комплексне лікування хворих на хламідіоз аміксином у комплексі з антибактеріальною терапією показало високу ефективність.

Ключові слова: тилорон, аміксин, *Chlamydia trachomatis*, лікування.

UDC 616.972.614:616.972-085

G. I. Mavrov, G. P. Chinov

THE EXPERIENCE OF INTERFERON INDUCTOR AMYXIN USING IN THE COMPLEX TREATMENT OF CHLAMYDIA TRACHOMATIS INFECTION

Amyxin has wide application in treatment of viral infections. At treatment of *Chlamydia trachomatis* infections amyxin is applied necessarily in a complex with antibiotics. Amyxin was given to 26 patients with chronic genital Chlamydia trachomatis infection according to a standard technique. The patients also received doxycycline monohydrate (doxy-M) as antibacterial therapy. During treatment amyxin showed good tolerance without side effects. The clinical effect (complete removal of clinical symptoms) was observed in 25 (96.2 $\pm$ 3.8%) patients. The microbiological effect of treatment (elimination of *C. trachomatis*) is marked in 24 (92.3 $\pm$ 5.2%) patients. Thus, the complex treatment of the patients with amyxin in complex with antibiotics has shown high efficiency.

Key words: amyxin, amyxin, *Chlamydia trachomatis*, treatment.